

Urantia-kirja

<< [Luku 85](#) | [Osat](#) | [Sisältö](#) | [Luku 87](#) >>

Luku 86

Uskonnon varhaiskehitys

86:0.1 (950.1) USKONNON kehittyminen sitä edeltävästä ja alkeellisesta palvonnantarpeesta ei ole ilmoituksen varassa. Ihmismielen normaali toiminta universaaliseseen henkivarustukseen kuuluvien kuudennen ja seitsemännen mielenauttajahengen ohjaavan vaikutuksen kohteena, on täysin riittävää tällaisen kehityksen varmistamiseksi.

86:0.2 (950.2) Ihmisen varhaisin esiuskonnollinen luonnonvoimienpelko muuttui vähin erin uskonnolliseksi, sitä mukaa kun luonto alkoi hänen tajunnassaan personoitua, henkistyä ja lopulta jumalallistua. Alkukantaistyyppinen uskonto oli siis luonnonmukainen biologinen seuraus kehittyvien eläinmielten psykologisesta vitkaisuudesta, kunhan tällaiset mielet olivat ensin tulleet muodostaneeksi käsitykset siitä, että jotakin yliluonnollista on olemassa.

1. Sattuma: hyvä onni ja huono onni

86:1.1 (950.3) Varhaisen kehityskannan alkujuuret olivat luonnonmukaisen palveluntarpeen ohella inhimillisissä sattuman kokemuksissa, niin kutsutussa onnessa, tuiki tavallisissa tapahtumissa. Alkukantainen ihminen oli ravinnonmetsästäjä. Metsästyksen menestys on aina pakostakin vaihtelevaa, ja tästä ovat epäilemättä peräisin ne kokemukset, jotka ihminen tulkitsee *hyväksi onneksi* ja *huonoksi onneksi*. Epäonnisuus merkitsi paljon niiden miesten ja naisten elämässä, jotka jatkuvasti elivät ahdinkoisen ja epävarman olemassaolon partaalla.

86:1.2 (950.4) Villi-ihmisen älyllisen näkökentän suppeus keskittää hänen huomionsa siinä määrin sattumallisuuteen, että onnesta tulee hänen elämässään pysyvä tekijä. Alkuaikojen urantialaiset taistelivat olemassaolosta, eivät elintasosta. He elivät uhanalaista elämää, jossa sattuma esitti tärkeää osaa. Tuntemattoman ja näkymättömän onnettomuuden alituinen pelko riippui näiden villi-ihmisten yllä ikään kuin epätoivon pilvi, joka tehokkaasti kätki varjoonsa jokaisen ilonaiheen. Heidän elämänsä oli alituista pelkoa siitä, että he tekisivät jotakin, joka toisi huonoa onnea. Taikauskoiset villit pelkäsivät aina onnekasta aikaa, sillä heidän mielestään tällainen hyvä onni tiesi taatusti onnettomuutta.

86:1.3 (950.5) Tämä alati tuntuva huonon onnen pelko oli halvaannuttavaa. Miksi pitäisi tehdä lujasti työtä, jos satona olisi vain huonoa onnea? Miksi antaa jotakin saamatta mitään, kun yhtä

hyvin voi vetelehtiä toimeettomana ja törmätä hyvään onneen eli saada jotakin antamatta mitään? Ajattelemattomat ihmiset unohtavat hyvän onnensa, suhtautuvat siihen itsestäänselvyytenä, mutta huonon onnensa he muistavat kipeästi.

86:1.4 (950.6) Muinainen ihminen eli epävarmuudessa ja alituudessa sattuman, huonon onnen, pelossa. Elämä oli jännittävää sattumankauppaa, olemassaolo oli uhkapeliä. Eikä ole ihme, jos puutteellisesti sivistyneet ihmiset uskovat yhä sattumaan ja osoittavat syvälle juurtunutta taipumusta uhkapeliin. Primitiivinen ihminen häilyi kahden voimakkaan intressin välillä: hänellä oli hinku saada jotakin antamatta mitään, ja toisaalta hän pelkäsi, ettei hän saisi mitään antaessaan jotakin. Ja tämä olemassaolon uhkapeli oli alkuaikojen villi-ihmisen ajatusmaailman pääasiallinen mielenkiinnon kohde ja ylin kiinnostuksen aihe.

86:1.5 (951.1) Myöhempien aikojen paimentolaisilla oli sama näkemys sattumasta ja onnesta, kun myöhempien aikojen maanviljelijät sitä vastoin olivat yhä tietoisempia siitä, että satotuloksiin vaikuttivat suoraan monet sellaiset seikat, joihin ihmisellä oli vähän tai ei ollenkaan vaikutusvaltaa. Maanviljelijä havaitsi olevansa kuivuuden, tulvien, raesateiden, myrskyjen, tuhoeläinten, kasvitautien sekä kuumuuden ja kylmyyden armoilla. Ja kun kaikilla näillä luonnossa esiintyvillä voimilla oli vaikutusta yksilön hyvinvointiin, niitä pidettiin hyvänä onnena tai huonona onnena.

86:1.6 (951.2) Tämä ajatus sattumasta ja onnesta tunkeutui väkevänä kaikkien muinaiskansojen filosofiaan. Vielä niinkin myöhään kuin Salomon viisauden kirjassa sanotaan: ”Ja minä palasin

huomatakseni, ettei mene kilpajuoksu nopealle eikä taistelu väkeväälle, ei myöskään leipä viisaalle eivätkä rikkaudet ymmärtäväisille, ei suosio taitaville, vaan kohtalo ja sattuma määräävät heidän kaikkien osansa. Sillä ihminen ei kohtaloaan tiedä; niin kuin kalat takertuvat pahaan verkkoon ja niin kuin linnut jäävät kiinni paulaan, niin pyydystetään ihmisen pojatkin pahana hetkenä, joka heidät yllättää.”

2. Sattuman personoiminen

86:2.1 (951.3) Pelokas huolestuneisuus oli villi-ihmisen luonnollinen mielentila. Kun miehistä ja naisista tulee liiallisen huolestuneisuuden uhreja, he yksinkertaisesti palaavat kaukaisten esivanhempiensa luonnonmukaiseen tilaan. Ja siinä vaiheessa, kun huolekkuus muuttuu tuskaiseksi, se estää henkilöä toimimasta ja saa säännönmukaisesti aikaan evolutionaarisia muutoksia ja biologisia mukautumisilmiöitä. Tuska ja kärsimys ovat kehityksen etenemiselle välttämättömiä.

86:2.2 (951.4) Elämäntaistelu on niin tuskallista, että jotkin takapajuiset heimot vielä nykyisinkin ulvovat ja valittavat jokaista uutta auringonnousua. Alkukantainen ihminen kyseli alituisen: ”Kuka minua kiusaa?” Ellei hän löytänyt kärsimyksilleen aineellista lähdeä, hän selitti niiden olevan henkien aiheuttamia. Ja niin uskonto syntyi salaperäistä kohtaan tunnetusta pelosta, näkymätöntä kohtaan tunnetusta kunnioituksesta ja tuntematonta

kohtaan tunnetusta kammosta. Luonnonpelosta tuli siten olemassaolotaisteluun vaikuttava tekijä, ensin sattuman ja sitten salaperäisyyden takia.

86:2.3 (951.5) Alkukantainen mieli oli looginen, mutta se omasi perin harvoja ideoita niitä älyllisesti yhdistelläkseen. Villi-ihmisen mieli oli kouluttamaton, se oli täysin vailla hienosyisyyttä. Jos jokin tapaus sattui toisen jälkeen, villi piti niitä syynä ja seurauksena. Mitä sivistynyt ihminen pitää taikauskona, oli villi-ihmisen kohdalla vain silkkaa tietämättömyyttä. Ihmiskunta on ollut hidas oppimaan, ettei tavoitteiden ja toiminnan tulosten välillä välttämättä ole mitään yhteyttä. Ihmiset alkavat vasta nyt käsittää, että olemassaolon piirissä reaktiot esiintyvät tekojen ja niiden seuraamusten välillä. Villi-ihminen pyrki personoimaan kaiken epäkonkreettisen ja abstraktisen, ja tällä tavoin sekä luonto että sattuma personoituivat aaveiksi, hengiksi, ja myöhemmin jumaliksi.

86:2.4 (951.6) Ihminen on luonnostaan taipuvainen uskomaan siihen, mitä hän pitää parhaana itselleen, siihen, mikä on välittömästi tai etäisemmin hänen etunsa mukaista. Oman edun tavoittelu hämärtää suuressa osin logiikan. Villien ja sivistyneiden ihmisten ajatusmaailman välillä esiintyvässä eroavaisuudessa on kysymys enemmänkin ajattelun sisällöstä kuin sen luonteesta, kysymyksessä on pikemmin aste-ero kuin laatuero.

86:2.5 (951.7) Mutta jos vaikeasti käsitettävät asiat jatkuvasti pannaan yliluonnollisten seikkojen syyksi, se ei ole muuta kuin laiska ja kätevä tapa välttää kaikenlaista älyllistä pinnistelyä. Onni on vain

sana, joka on seipitetty peittämään sitä, mikä minä inhimillisen olemassaolon aikakautena hyvänsä on selittämätöntä. Se tarkoittaa ilmiöitä, joista ihmiset eivät kykene pääsemään tai joista he eivät halua päästä selville. Sattuma on sana, joka merkitsee, että ihminen on liian tietämätön tai liian veltto selvittääkseen kulloisenkin ilmiön syyt. Ihmiset pitävät luonnollista tapahtumaa sattumana tai huonona onnena vain, kun heillä ei ole tiedonhalua eikä mielikuvitusta, kun roduilta puuttuu aloitteellisuutta ja seikkailumieltä.

Elämänilmiöiden tutkiminen tulee ennemmin tai myöhemmin hävittämään ihmisen uskon sattumaan, onneen ja niin kutsuttuihin sattumuksiin, ja hän asettaa tilalle maailmankaikkeuden, jossa vallitsee laki ja järjestys ja jossa tarkalleen määrätyt syyt käyvät kaikkien seurausten edellä. Näin olemassaolonpelko korvautuu elämänilolla.

86:2.6 (952.1) Villi-ihminen suhtautuu luontoon kaikinensa ikään kuin se olisi elävä, ikään kuin se olisi jonkin ulkopuolisen vallassa. Sivistynyt ihminen potkii ja sadattelee yhä elottomia kappaleita, jotka sattuvat hänen tielleen ja kolhivat häntä. Alkukantainen ihminen ei pitänyt koskaan mitään sattumanvaraisena, vaan hänestä kaikki oli aina tahallista. Sallimuksen valtakunta, onnen toiminta, henkimaailma, oli alkukantaiselle ihmiselle aivan yhtä jäsentymätön ja umpimähkäinen kuin alkuaikojen yhteiskunta. Onnea pidettiin henkimaailman oikukkaana ja sen kulloisestakin mielentilasta johtuvana reaktiona. Myöhempinä aikoina onnen katsottiin riippuvan siitä, millä tuulella jumalat sattuivat olemaan.

86:2.7 (952.2) Mutteivät kaikki uskonnot suinkaan kehittyneet animismista. Muunlaisia käsityksiä yliluonnollisesta esiintyi yhtä aikaa animismin kanssa, ja nämäkin uskomukset johtivat palvomiseen. Naturalismi ei ole uskonto, se on uskonnon seurausilmiö.

3. Kuolema – selittämätön

86:3.1 (952.3) Kuolema oli kehittyvälle ihmiselle äärimmäinen järkytys, mitä hämmentävin sattuman ja salaperäisyyden yhteenkietoutuma. Ei elämän pyhyys vaan kuoleman aiheuttama järkytys herätti pelkoa ja ruokki siten voimallisesti uskontoa. Luonnonkansojen keskuudessa kuoleman aiheutti tavallisesti väkivalta, joten muunlaisesta kuin väkivaltaisesta kuolemasta tuli sitäkin salaperäisempi. Kuolema elämän luonnollisena ja odotettavissa olevana päätepisteenä ei ollut alkukantaisten ihmisten tietoisuudessa selviö, ja ihminen on tarvinnut aikakauden toisensa perään käsittääkseen sen väistämättömäksi.

86:3.2 (952.4) Alkuaikojen ihminen otti elämän tosiasiana, kun taas kuolemaa hän piti jonkinlaisena vitsauksena. Kaikilla roduilla on omat tarinansa ihmisistä, jotka eivät kuolleet – aikojen takaa säilyneitä traditioita, jotka kuvastavat alkuaikaista suhtautumista kuolemaan. Ihmisen mielessä oli jo silloin hämärä käsitys hahmottomasta ja järjestymättömästä henkimaailmasta, josta oli

peräisin kaikki ihmiselämään liittyvä selittämätön. Kuolema lisättiin tähän selittämättömien ilmiöiden pitkään luetteloon.

86:3.3 (952.5) Aluksi ihmisen kaikkien tautien ja luonnollisen kuoleman uskottiin olevan henkien aikaansaannosta. Jotkin sivistyneet rodut pitivät sairautta vielä nykyäänkin ”sielunvihollisen” aiheuttamana, ja ne luottavat uskonnollisiin menoihin sairauden parannuskeinona. Myöhempien aikojen monimutkaisemmat teologiset oppirakennelmat panevat kuoleman yhä henkimaailman toiminnan syyksi, mikä kaikki on johtanut perisyntiin ja ihmisen syntiinlankeemuksen kaltaisiin oppeihin.

86:3.4 (952.6) Oman voimattomuutensa tajuaminen mahtavien luonnonvoimien edessä samoin kuin oman heikkoutensa tajuaminen sairauden ja kuoleman vitsausten edessä pakottivat villi-ihmisen etsimään apua aineellisen yläpuolella olevasta maailmasta, jonka hän epämääräisesti hahmotti mielessään näiden elämän salaperäisten kohtalonvaiheiden lähteeksi.

4. Kuolemasta eloonjäämisen käsite

86:4.1 (952.7) Käsite kuolevaisen ihmisen persoonallisuuden siitä puolesta, joka ylittää aineellisen tason, syntyi jokapäiväiseen elämään kuuluvien tapahtumien ja toisaalta aaveunien tiedostamatta ja puhtaasti sattumalta tapahtuneesta yhdistymisestä. Sellainen tapaus, että useat heimon jäsenet näkivät samanaikaisesti unta edesmenneestä päälliköstään, näytti muodostavan vakuuttavan

todisteen vanhan päällikön jossakin hahmossa todellakin tapahtuneesta paluusta. Tämä oli kaikki hyvin todellista villille, joka tavallisesti heräsi tällaisista unista hikeä valuen, vavisten ja kirkuen.

86:4.2 (953.1) Se, että usko tulevaan olemassaoloon sai alkunsa unista, selittää, miksi näkymättömät olevaiset pyritään aina hahmottamaan mielessä näkyviin olevaisiin liittyvin käsittein. Ja ennen pitkää tämä unessa nähdystä aaveesta juontuva uusi tulevan elämän käsite alkoi toimia biologiseen itsesäilytysviettiin liittyvän kuolemanpelon tehokkaana vastalääkkeenä.

86:4.3 (953.2) Alkuaikojen ihminen oli myös varsin kiinnostunut henkäyksestään, eritoten kylmässä ilmanalassa, jossa se uloshengitettäessä näkyi pilvenä. *Elämän henkäystä* pidettiin sinä ainoana ilmiönä, joka erottaa elävät ja kuolleet. Ihminen tiesi, että henki saattoi lähteä ruumiista, ja hänen näkemänsä unet nukkuessa suoritetuista kaikenlaisista kummallisista asioista saivat hänet vakuuttuneeksi siitä, että ihmisolennossa oli jotakin aineetonta. Kaikkein alkeellisin idea ihmisen sielusta – aave – johdateltiin henkäys–uni-ajatusrakennelmasta.

86:4.4 (953.3) Villi-ihminen käsitti itsensä lopulta kaksoisolennoksi: ruumiiksi ja henkäykseksi. Kun hengityksestä vähennettiin ruumis, jäljelle jäi henki, aave. Vaikka aaveilla eli hengillä oli selkeästi inhimillinen alkuperä, niitä pidettiin silti ihmisen yläpuolella olevina. Ja tämä usko ruumiittomien henkien olemassaoloon tuntui antavan selityksen epätavallisen, tavallisuudesta poikkeavan, harvinaisen ja selittämättömän esiintymiselle.

86:4.5 (953.4) Alkukantainen oppi kuolemanjälkeisestä eloonjäämisestä ei ollut välttämättä uskoa kuolemattomuuteen. Olennot, jotka eivät osanneet laskea kahtakymmentä pidemmälle, osasivat tuskin kuvitella äärettömyyttä ja ikuisuutta. Pikemminkin he ajattelivat, että oli toistuvia ruumiillistumisia.

86:4.6 (953.5) Oranssi rotu oli erityisen taipuvainen uskomaan sielunvaellukseen ja jälleensyntymiseen. Tämä jälleensyntymisen idea oli peräisin siitä, että jälkeläisissä havaittiin heidän esivanhemmistaan muistuttavia perinnöllisiä piirteitä ja ominaisuuksia. Tapa antaa lapsille isovanhempien ja muiden esivanhempien nimiä johtui uskosta jälleensyntymiseen. Jotkin myöhempien aikojen rodut uskoivat, että ihminen kuoli kolmesta seitsemään kertaa. Tämä uskomus (jääne Aatamin opetuksista, jotka koskivat mansiomaailmoja) ja monia muita ilmoitususkonnon jälkiä on havaittavissa kahdennenkymmenennen vuosisadan luonnonkansojen muutoin järjettömissä opinkappaleissa.

86:4.7 (953.6) Helvetin tai tulevan rangaistuksen käsitteet eivät kuuluneet alkuaikojen ihmisen ajatusmaailmaan. Villi-ihminen näki tulevan elämän nykyisen kaltaisena, paitsi että siitä huono onni tyystin puuttui. Myöhemmin muodostui käsitys, jonka mukaan hyvillä ja pahoilla vainajahengillä oli eri kohtalot: taivas ja helvetti. Mutta kun monet alkukantaiset rodut uskoivat ihmisen siirtyvän seuraavaan elämään täsmälleen sellaisena kuin hän jätti tämän elämän, ajatus vanhaksi ja raihnaiseksi tulemisesta ei niitä suurestikaan kiehtonut. Ikääntyneet ihmiset pitivät paljon

parempana, että heidät surmattiin, ennen kuin he kävivät liian heikoiksi.

86:4.8 (953.7) Miltei jokaisella ryhmällä oli erilainen käsitys aavesielun kohtalosta. Kreikkalaiset uskoivat, että heikoilla ihmisillä täytyi olla myös heikko sielu, niinpä he keksivät Hadeksen tällaisten aneemisten sielujen vastaanottoon sopivaksi paikaksi. Näillä heiveröisillä yksilöillä uskottiin myös olevan lyhyempi varjo kuin muilla. Alkuaikojen andiitit ajattelivat vainajahenkiensä palaavan esi-isiensä kotikonnuille. Kiinalaiset ja egyptiläiset uskoivat muinoin, että sielu ja ruumis pysyivät yhdessä. Egyptiläisillä tämä johti huolelliseen haudanrakentamiseen ja ponnistuksiin ruumiin säilyttämiseksi. Nykyiskansatkin pyrkivät yhä estämään vainajien ruumiin hajoamisen. Heprealaiset kuvittelivat, että yksilön haamumainen kaksoiskappale laskeutui alas sheoliin, josta se ei enää kyennyt palaamaan elävien maahan. Tällaisen tärkeän ja edistystä merkitsevän uudistuksen he tekivät oppiin sielun kehittymisestä.

5. Aavesielun käsite

86:5.1 (953.8) Ihmisen aineetonta puolta on kutsuttu useilla eri nimillä: aave, henki, varjo, haamu, harhama – ja viimeksi *sielu*. Sielu on alkuaikojen ihmisen unessa näkemä kaksoisolento. Se oli joka suhteessa tarkalleen kuolevaisen itsensä kaltainen, paitsi että se ei reagoinut kosketukseen. Usko unien kaksoisolentoihin johti suoraa tietä sellaiseen käsitykseen, että kaikilla olevaisilla, sekä elollisilla

että elottomilla, oli sielu niin kuin ihmisilläkin. Tämä käsitys oli omiaan säilyttämään pitkään uskomukset luonnonhengistä. Eskimot kuvittelevat yhä, että jokaisella luonnonkohteella on henki.

86:5.2 (954.1) Aavesielu oli kuultavissa ja nähtävissä, muttei kosketeltavissa. Rodun unielämä kehitti ja laajensi vähitellen tämän kehittyvän henkimaailman toimintoja niin, että kuolemaa lopulta pidettiin ”hengen heittämisenä”. Kaikki primitiiviset heimot – juuri ja juuri eläimen tason yläpuolella olevia lukuun ottamatta – ovat kehittäneet jonkinlaisen sielukäsitteen. Sivilisaation edistyessä tämä taikauskoinen sielukäsitys häviää, ja ihminen on kokonaan riippuvainen ilmoituksesta ja henkilökohtaisesta uskonnollisesta kokemuksesta, jotta hänelle muodostuisi uusi käsitys sielusta Jumalaa tuntevan kuolevaisen mielen ja siinä asustavan jumalallisen hengen, Ajatuksensuuntaajan, yhteisenä luomuksena.

86:5.3 (954.2) Alkuaikojen kuolevaiset eivät tavallisesti osanneet tehdä eroa ihmisessä asustavan hengen käsitteen ja evolutionaariluontoisen sielun käsitteen välillä. Villi-ihminen oli varsin epätietoinen sen suhteen, oliko aavesielu peräisin ruumiista vai oliko se jokin ulkopuolinen ruumista vallassaan pitävä vaikuttaja. Järkevän ajattelun puuttuminen hämmentävän ilmiön edessä selittää karkeat epäjohdonmukaisuudet villi-ihmisen käsityksissä sielusta, aaveista ja hengistä.

86:5.4 (954.3) Sielun ajateltiin kuuluvan ruumiiseen niin kuin tuoksu kuuluu kukkaseen. Muinaiset ihmiset uskoivat, että sielu voisi eri tilanteissa poistua ruumiista, esimerkiksi:

86:5.5 (954.4) 1. Tavallisessa ja ohimenevässä pyörtymisessä.

86:5.6 (954.5) 2. Nukkuessa, luonnollisessa unennäössä.

86:5.7 (954.6) 3. Koomassa sekä sairauksiin ja onnettomuuksiin liittyvässä tiedottomuuden tilassa.

86:5.8 (954.7) 4. Kuolemassa, pysyvässä poistumisessa.

86:5.9 (954.8) Villi-ihminen piti aivastamista sielun tuloksettomana yrityksenä karata ruumiista. Hereillä ja varuillaan ollessaan ruumis kykeni torjumaan sielun pakoyrityksen. Myöhempinä aikoina esitettiin aivastuksen perään aina jokin uskonnollinen lausahdus, kuten ”siunatkoon!”

86:5.10 (954.9) Jo varhaisessa evoluution vaiheessa katsottiin nukkuminen todisteeksi siitä, että aavesielu saattoi olla poissa ruumiista, ja uskottiin, että se voitiin kutsua takaisin lausumalla tai huutamalla nukkujan nimeä. Muissa tajuttomuustiloissa sielun ajateltiin loitonneen kauemmaksi, kenties jopa yrittävän paeta lopullisesti eli uhkaavan kuoleamalla. Unia pidettiin kokemuksina, joita sielu sai nukkumisen aikana sen ollessa tilapäisesti poissa ruumiista. Villi-ihminen uskoo uniensa olevan aivan yhtä todellisia kuin on mikä tahansa hänen kokemusmaailmansa ilmiö valvetilan aikana. Entisaikojen ihmiset ottivat tavakseen herättää nukkujat vähin erin, jotta sielulla olisi aikaa palata ruumiiseen.

86:5.11 (954.10) Ihmiset ovat kautta aikojen tunteneet kauhunsekaista kunnioitusta öisiä harhanäkyjä kohtaan, eivätkä heprealaiset muodostaneet tässä suhteessa poikkeusta. Mooseksen tätä käsitystä vastustavista kielloista huolimatta he uskoivat vilpittömästi Jumalan puhuttelevan heitä unen aikana. Ja Mooses oli oikeassa, sillä

tavalliset unet eivät ole se menetelmä, jota hengellisen maailman persoonallisuudet käyttävät pyrkiessään saamaan yhteyden aineellisiin olentoihin.

86:5.12 (954.11) Muinaisaikojen ihmiset uskoivat, että sielut kykenivät asettumaan eläimiin tai jopa elottomiin kappaleisiin. Käsitys huipentui ihmissusikäsityksen kaltaisiin ideoihin eläimeensamastumisesta. Henkilö voi päiväsaikaan olla lainkuuliainen kansalainen, mutta kun hän vaipui uneen, hänen sielunsa saattoi asettua suteen tai johonkin muuhun eläimeen ja hiiviskellä öisillä saalistusretkillä.

86:5.13 (955.1) Alkukantaiset ihmiset luulivat sielun liittyvän hengitykseen ja sielun ominaisuuksia voitavan antaa tai siirtää henkäyksen avulla. Urhea päällikkö saattoi henkäistä vastasyntyneen lapsen päälle ja antaa lapselle sillä tavoin rohkeutta. Ehdokkaiden päälle hengittäminen kuului alkukristittyjen keskuudessa Pyhän Hengen lahjoittamistoimitukseen. Psalminkirjoittaja sanoi: ”Herran sanalla ovat taivaat tehdyt, ja kaikki niiden joukot hänen suunsa henkäyksellä.” Pitkän aikaa oli tapana, että vanhin poika yritti siepata kuolevan isänsä viimeisen henkäyksen.

86:5.14 (955.2) Myöhemmin alettiin pelätä ja kunnioittaa varjoa siinä kuin henkäystäkin. Omaa veden pinnasta heijastuvaa kuvajaista pidettiin toisinaan sitäkin todisteena kaksoisminästä, ja peileihin suhtauduttiin taikauskaisella kammolla. Monet sivistyneet henkilöt kääntävät vielä nykyisinkin peilin seinään päin kuolemantapauksen sattuessa. Jotkin takapajuiset heimot uskovat yhä, että kuvien, piirustusten, pienoismallien tai veistosten tekeminen poistaa

ruumiista koko sielun tai sen osan. Kuvien tekeminen on sen vuoksi kiellettyä.

86:5.15 (955.3) Sielun ajateltiin yleisesti samastuvan henkäykseen, mutta monet kansat sijoittivat sielun myös päähän, tukkaan, sydämeen, maksaan, vereen ja ihraan. Ilmaus ”Aabelin veri huutaa minulle maasta” tuo julki entisaikaan vallinneen uskomuksen, jonka mukaan henki oli veressä. Seemiläiset opettivat sielun asuvan ruumiin rasvakerroksissa, ja eläinrasvan syöminen oli monien ryhmien keskuudessa tabu. Pääkallonmetsästys oli keino saada haltuunsa vihollisen sielu, samanlainen keino oli myös päänahan nylkeminen. Silmiä on viime aikoinakin pidetty sielun peileinä.

86:5.16 (955.4) Ne, jotka kannattivat oppia kolmesta tai neljästä sielusta, uskoivat yhden sielun menettämisen merkitsevän epämukavuutta, kahden menetys merkitsi sairautta, kolmen menetys kuolemaa. Yksi sieluista eli hengityksessä, yksi päässä, yksi hiuksissa ja yksi sydämessä. Sairaita neuvottiin kuljeksimaan ulkosalla, sillä toivottiin, että he voisivat siepata takaisin harhateille joutuneen sielunsa. Mahtavimpien poppamiesten oletettiin vaihtavan sairastuneen henkilön sairaan sielun uuteen sieluun – kysymyksessä oli ”uusi syntymä”.

86:5.17 (955.5) Badonanin lapset kehittivät uskomuksen kahdesta sielusta: henkäys ja varjo. Alkuaikojen nodiittirodut katsoivat ihmisen koostuvan kahdesta persoonasta: sielusta ja ruumiista. Tämä inhimillisen olemassaolon filosofia heijastui myöhemmin kreikkalaisten näkemyksessä. Kreikkalaiset itse uskoivat kolmeen sieluun; vegetatiivinen sielu asui vatsassa, animaallinen sielu

sydämessä ja intellektuaalinen sielu päässä. Eskimot uskovat, että ihmisessä on kolme osaa: ruumis, sielu ja nimi.

6. Aavehenkiympäristö

86:6.1 (955.6) Ihminen sai perinnöksi luonnonympäristön, hän hankki itselleen sosiaalisen ympäristön ja kuvitteli vainajahenkiympäristön. Valtio on ihmisen reaktio luonnonympäristöönsä, koti on reaktio hänen sosiaaliseen ympäristöönsä, kirkko on reaktio hänen kuvitteelliseen aaveympäristöönsä.

86:6.2 (955.7) Ihmiskunnan historian alkuvaiheessa alettiin jo yleisesti uskoa kuvitteellisen aaveiden ja henkien maailman todellisuuteen, ja tästä vastikään kuvitelmissa luodusta maailmasta tuli primitiivisen yhteisön mahtitekiä. Koko ihmiskunnan mentaalinen ja moraalinen elämä muuntui kaikiksi ajoiksi tämän uuden, ihmisen ajatteluun ja toimintaan vaikuttaneen tekijän ilmaantumisen myötä.

86:6.3 (955.8) Tähän harhaiseen ja tietämättömyyttä heijastavaan pääolettamukseen kuolevaisten tuntema pelko on ahdannut koko primitiivisten kansojen myöhemmän taikauskon ja uskonnon. Se oli ihmisen ainoa uskonto aina jumalallisen ilmoituksen aikoihin saakka, eikä monilla maailman roduilla tänä päivänäkään ole kuin tällainen karkea kehitysuskonto.

86:6.4 (955.9) Kehityksen edetessä hyvä onni alettiin yhdistää hyviin henkiin ja huono onni pahoihin henkiin. Epämukavuutta, jonka aiheutti pakosta tapahtunut mukautuminen muuttuvaan

ympäristöön, pidettiin huonona onnena, henkiaaveiden tyytymättömyyden osoituksena. Alkukantainen ihminen kehitti synnynnäisestä palvonnantarpeestaan sekä väärin ymmärtämästään sattumasta vähin erin uskonnon. Sivistynyt ihminen luo vakuutusjärjestelyjä tällaisten sattumanvaraisten tapahtumien vaikutuksesta selvittääkseen; nykyajan tiede panee vakuutusmatemaatikon matemaattisine laskelmineen kuvitteellisten henkien ja oikukkaiden jumalten tilalle.

86:6.5 (956.1) Jokainen sukupolvi hymyilee esivanhempiensa hupsuille ja taikauskoisille käsityksille samalla silti yhä sellaisia ajattelussa ja palvonnassa esiintyviä harhaluuloja vaalien, jotka vuorostaan antavat valistuneelle jälkimaailmalle aiheen jatkaa hymyilyä.

86:6.6 (956.2) Mutta alkukantaisen ihmisen mielen valtasivat vihdoin ajatukset, jotka ylittivät kaikki hänen synnynnäiset, biologiset tarpeensa; ihminen oli lopultakin kehittämäisillään elämäntavan, joka perustui sellaiseen, joka oli enemmän kuin pelkkää aineellisiin ärsykkeisiin reagoimista. Alkeellisen filosofisen elämänohjeen idut olivat ilmaantumassa. Yliluonnollinen elämän käyttäytymisnormi oli ilmaantumaisillaan, sillä jos henkiaave vihoissaan aiheutti huonoa onnea ja hyväntuulisena aiheutti hyvää onnea, niin ihmisen käyttäytyminen oli sovitettava sen mukaisesti. Oikean ja väärän käsitteet olivat lopultakin kehkeytyneet. Ja tämä kaikki tapahtui jo kauan ennen kuin maailmalle oli esitetty yhtäkään ilmoitusta.

86:6.7 (956.3) Näiden käsitteiden ilmaantumisen myötä alkoi pitkä ja turhia uhreja vaatinut ponnistelu alati tyytymättömien henkien lepyttämiseksi, orjallinen sidonnaisuus evoluutionmukaiseen

uskonnolliseen pelkoon. Alkoi tuo hautojen ja temppelien rakentamisessa, uhrilahjoina ja papistojen ylläpitona hukkaan heitetty inhimillisten ponnistelujen pitkään jatkunut tuhlailu. Se oli hirveä ja kammottava hinta maksettavaksi, mutta se kannatti maksaa, koska sillä keinoin ihminen hankki luonnollisen tietoisuuden siitä, mikä oli minkäkin suhteen oikein, mikä oli väärin. Inhimillinen etiikka syntyi!

7. Alkukantaisen uskonnon tehtävä

86:7.1 (956.4) Villi-ihmisellä oli tarve tuntea itsensä turvatuksi, ja siksi hän auliisti maksoi huonoa onnea vastaan kirjoitetusta maagisesta vakuutuskirjastaan pelkona, taikauskona, kauhuna ja papeille annettuina lahjoina vaaditut raskaat vakuutusmaksut. Alkukantainen uskonto oli yksinkertaisesti metsien vaaroja vastaan otetun vakuutuksen vakuutusmaksujen suoritus; sivistynyt ihminen suorittaa aineellisia vakuutusmaksuja tuotantoelämässä sattuvien onnettomuuksien ja nykyajan elintapojen aiheuttamien hätätapausten varalle.

86:7.2 (956.5) Nyky-yhteiskunta on siirtämässä vakuutustoimintaa pois pappien ja uskonnon valtapiiristä ja antamassa sen taloudellisen toimipiirin huostaan. Uskonto keskittyy yhä enemmän haudantakaisen elämän vakuuttamiseen. Nykyajan ihmiset, ainakaan ne jotka ajattelevat, eivät enää maksa turhia vakuutusmaksuja onnea hallitakseen. Uskonto on vähitellen

astumassa korkeammille filosofisille tasoille, jos sitä verrataan sen entiseen tehtävään, joka oli eräänlainen vakuutusjärjestely huonoa onnea vastaan.

86:7.3 (956.6) Mutta nämä muinaiset uskontokäsitykset estivät ihmisiä tulemasta fatalisteiksi ja toivottoman pessimistisiksi; he nimittäin uskoivat voivansa tehdä edes jotakin vaikuttaakseen kohtaloonsa. Aaveidenpelkoon perustunut uskonto juurrutti ihmisten mieleen, että heidän oli *säädeltävä käyttäytymistään*, että oli olemassa ihmisen kohtaloa hallitseva aineellisen maailman yläpuolella oleva maailma.

86:7.4 (956.7) Meidän aikamme sivistyneet rodut ovat nyt pääsemässä huonon onnen ja olemassaoloon kuuluvien tavanomaisten eriarvoisuuksien selityksenä esitetystä aaveidenpelosta. Ihmiskunta on vapautumassa orjuudesta, joka johtui siitä, että huono onni selitettiin aavehenkien toiminnasta johtuvaksi. Mutta kun ihmiset ovat luopumassa erheellisestä opista, jonka mukaan elämän hankaluudet olisivat henkien aiheuttamia, he samalla osoittavat hämmästyttävää halukkuutta hyväksyä lähes yhtä harhainen opetus, joka kehottaa heitä panemaan kaikki inhimilliset eriarvoisuudet poliittisten epäkohtien, sosiaalisen epäoikeudenmukaisuuden ja teollisen kilpailun syyksi. Mutta uusi lainsäädäntö, lisääntyvä ihmisrakkaus ja enentyvä teollinen uudelleenjärjestely, olkoot ne sinänsä ja itsessään miten hyviä tahansa, eivät korjaa syntymässä saatuja edellytyksiä eivätkä elämiseen liittyviä sattumuksia. Vain tosiasiain ymmärtäminen ja luonnonlakien puitteissa tapahtuva viisas olosuhteiden säätely tekevät ihmiselle mahdolliseksi saada,

mitä hän haluaa, ja välttyä sellaiselta, mitä hän ei halua. Tieteellinen tietämys, joka johtaa tieteenmukaiseen toimintaan, on ainoa niin kutsuttujen sattumanvaraisten vastoinkäymisten vastalääke.

86:7.5 (957.1) Tuotantotoiminta, sota, orjuus ja siviilihallinto syntyivät reaktiona ihmisen sosiaaliseen kehitykseen hänen luonnollisessa ympäristössään. Uskonto sai alkunsa samalla tavoin hänen reaktionaan kuvitteellisen aavemaailman harhaiseen ympäristöön. Uskonto oli itsesäilytysvietin mukainen evolutionaarinen kehitystulos, ja sillä on ollut vaikutusta siitäkin huolimatta, että se alun perin perustui harhakäsitykseen ja oli äärimmäisen epäloogista.

86:7.6 (957.2) Väärän pelon väkevällä ja kunnioitusta herättävällä voimalla alkukantainen uskonto muokkasi ihmismielen maaperää alkuperältään yliluonnollisen, aidosti hengellisen vaikuttajan – Ajatuksensuuntaajan – lahjoittamista varten. Ja aina siitä lähtien ovat jumalalliset Suuntaajat uurastaneet muuntaakseen jumalanpelon jumalanrakkaudeksi. Evoluutio saattaa olla hidasta, mutta se on erehtymättömän tehokasta.

86:7.7 (957.3) [Esittänyt muuan Nebadonin Iltatähti.]